

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2017 m. birželio 12 d.
(OR. en)

9309/17

ECOFIN 412
UEM 161
SOC 392
EMPL 306
COMPET 409
ENV 508
EDUC 236
RECH 192
ENER 231
JAI 491

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Komisijos dok. Nr.:	ST 9254/17 ECOFIN 383 UEM 132 SOC 361 EMPL 276 COMPET 378 ENV 478 EDUC 206 RECH 162 ENER 202 JAI 454 - COM)(2017) 522 final
Dalykas:	Rekomendacija dėl TARYBOS REKOMENDACIJOS dėl 2017 m. Rumunijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2017 m. Rumunijos konvergencijos programos

Delegacijoms pridedamas pirmiau nurodytas Komisijos pasiūlymu (dok. COM(2017) 522 final) grindžiamas Tarybos rekomendacijos projektas, kurį peržiūrėjo ir dėl kurio susitarė įvairūs Tarybos komitetai.

TARYBOS REKOMENDACIJA

... m ... d.

dėl 2017 m. Rumunijos nacionalinės reformų programos

su Tarybos nuomone dėl 2017 m. Rumunijos konvergencijos programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

kadangi:

- (1) 2016 m. lapkričio 16 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2017 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2017 m. kovo 9–10 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2016 m. lapkričio 16 d. Komisija, remdamasi Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1176/2011², priėmė įspėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Rumunija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą;
- (2) 2017 m. vasario 22 d. paskelbta 2017 m. Rumunijos ataskaita. Joje įvertinta Rumunijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2016 m. liepos 12 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas, veiksmai, kurių Rumunija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas šaliai skirtas rekomendacijas, ir Rumunijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (3) 2017 m. gegužės 5 d. Rumunija pateikė 2017 m. nacionalinę reformų programą ir 2017 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

² 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).

- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013³ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė Priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (5) 2009–2015 m. Rumunijoje buvo įgyvendinamos trys mokėjimų balansui skirtos pagalbos programos, kurias bendrai vykdė Komisija ir Tarptautinis valiutos fondas ir kurias rėmė Pasaulio bankas. Išmokos buvo mokamos tik pagal pirmąją programą 2009–2011 m., o 2011–2013 m. ir 2013–2015 m. programos buvo įgyvendinamos atsargumo tikslais. 2015 m. spalio mėn. Komisijos vardu pradėta priežiūra po programos įgyvendinimo, siekiant stebėti Rumunijos pajėgumą grąžinti pagal pirmąją programą išduotas paskolas; ši priežiūra bus vykdoma tol, ko bus grąžinta bent 70 % paskolos, o tai turi būti atlikta 2018 m. pavasarį;

³ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

- (6) šiuo metu Rumunijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2017 m. konvergencijos programoje Vyriausybė numato, kad nominalus deficitas tiek 2017 m., tiek 2018 m. sieks 2,9 % BVP, o vėliau iki 2020 m. palaipsniui sumažės iki 2,0 % BVP. Planuojama, kad vidutinės trukmės biudžeto tikslas, t. y. 1 % BVP struktūrinis deficitas, nebus pasiektas iki programos laikotarpio pabaigos 2020 m. Numatoma, kad perskaičiuotas struktūrinis balansas⁴ 2020 m. sieks -2,6 %. Konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP padidės nuo 37,6 % BVP 2016 m. iki 38,3 % BVP 2018 m., o tada sumažės iki 37,6 % BVP 2020 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos, yra palankus. Pagrindinė makroekonominės perspektyvos blogėjimo rizika kyla dėl mažesnio fiskalinių ir struktūrinių priemonių poveikio artimiausio ir vidutinės trukmės laikotarpio augimo perspektyvoms. Vis dėlto priemonės, kurių reikia norint pasiekti planuojamus deficito tikslus, nėra pakankamai konkretizuotos. Be to, įstatymo projektas dėl suvienodinto užmokesčio kelia didelę fiskalinės prognozės pablogėjimo riziką;

⁴ Pagal ciklą pakoreguotas balansas atėmus vienkartinės ir laikinasias priemones, Komisijos tarnybų perskaičiuotas taikant bendrai sutartą metodiką.

- (7) 2016 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo Rumunijai 2016 m. riboti nuokrypį nuo vidutinės trukmės biudžeto tikslo ir 2017 m. užtikrinti 0,5 % BVP metinį fiskalinį koregavimą, nebent vidutinės trukmės biudžeto tikslas būtų pasiektas mažesnėmis pastangomis. Remiantis 2016 m. rezultatų duomenimis nustatyta, kad Rumunija smarkiai nukrypo nuo vidutinės trukmės biudžeto tikslo. Remdamasi SESV 121 straipsnio 4 dalimi ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 10 straipsnio 2 dalimi, 2017 m. gegužės 22 d. Komisija pateikė įspėjimą Rumunijai, kad 2016 m. užfiksuotas didelis nuokrypis nuo vidutinės trukmės biudžeto tikslo. ... m. ... d. [dok. ST 9999/2017 priėmimo data] Taryba priėmė tolesnę rekomendaciją⁵⁺, kurioje patvirtinama būtinybė Rumunijai imtis reikiamų priemonių užtikrinti, kad 2017 m. grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų⁶ nominalus augimas neviršytų 3,3 %, o tai atitiktų 0,5 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Remiantis Komisijos 2017 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2017 m. nuo to rekomenduoto koregavimo bus labai nukrypta;

⁵ ... m. ... d. Tarybos rekomendacija dėl didelio pastebėto nukrypimo nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo, ištaisymo Rumunijoje (OL ...).

⁺ OL: prašom užbaigti dok. ST 9999/2017 skirtą išnašą.

⁶ Grynąsias valdžios sektoriaus išlaidas sudaro bendrosios valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus išlaidas palūkanoms, su Sąjungos programomis, kurios visiškai finansuojamos iš gautų Sąjungos lėšų, susijusias išlaidas ir išlaidas, atsirandančias dėl nediskrecinių su bedarbio pašalpomis susijusių pokyčių. Valstybės finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas subalansuojamas per 4 metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos.

- (8) atsižvelgiant į fiskalinę Rumunijos padėtį, numatoma, kad 2018 m. šalis toliau vykdys koregavimą siekdama vidutinės trukmės biudžeto tikslo – 1 % BVP struktūrinio deficito. Pagal bendrai sutartą koregavimo matricą taikant Stabilumo ir augimo paketą tas koregavimas būtinas, kad grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 4,3 %. Tai atitiktų 0,5 % BVP struktūrinį koregavimą. Jeigu politika nesikeis, esama rizikos, kad 2018 m. nuo to reikalavimo bus labai nukrypta. Be to, Komisijos 2017 m. pavasario prognozėje numatoma, kad valdžios sektoriaus deficitas 2017 m. ir 2018 m. sieks 3,5 % BVP ir 3,7 % BVP, t. y. viršys Sutartyje numatytą 3 % BVP pamatinę vertę. Apskritai Taryba laikosi nuomonės, kad, siekiant laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų ir atsižvelgiant į smarkiai pablogėjusią fiskalinę perspektyvą, remiantis ... m. ... d. [*dok. ST 9999/2017 priėmimo data*] Rumunijai pateikta rekomendacija dėl didelio pastebėto nukrypimo nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo, ištaisymo, nuo 2017 m. reikės imtis svarbių tolesnių priemonių;
- (9) Rumunijos fiskalinė sistema yra patikima, tačiau jos įgyvendinimas nėra visiškai užtikrintas. 2016 m. biudžetas labai nutolo nuo vidutinės trukmės biudžeto tikslo, t. y. 1 % BVP struktūrinio deficito, ir buvo pažeista nacionalinės fiskalinės sistemos deficito taisyklė. 2017 m. biudžetas dar labiau nukrypo nuo nacionalinių fiskalinių taisyklių. Kaip ir ankstesniais metais, 2016 m. Rumunijos valdžios institucijos nepateikė parlamentui atnaujintos fiskalinės strategijos iki teisės aktuose nustatyto termino rugpjūčio mėnesį. Todėl per metinio biudžeto sudarymo procesą nebuvo vadovaujama vidutinės trukmės laikotarpio fiskaline strategija;
- (10) bankų sektoriaus būklė 2016 m. toliau gerėjo dėl pakankamų kapitalo rezervų ir augančio pelningumo. Rumunijos valdžios institucijos įsipareigojo 2018 m. atlikti išsamią bankų sektoriaus turto kokybės peržiūrą ir testavimą nepalankiausiomis sąlygomis. 2016 m. gegužę įsigaliojo Įstatymas dėl skolos nurašymo, tačiau bankų sektoriui dėl to kylančią riziką gerokai sušvelnino Konstitucinio teismo priimtas sprendimas, kad teismai privalės įvertinti, ar skolininkai atitinka teisės nuostatas dėl sunkumų. Neseniai priimtas teismo sprendimas, kad 2016 m. spalio mėn. parlamento priimtas Įstatymas dėl Šveicarijos frankais denominuotų paskolų prieštarauja Konstitucijai. Tačiau tokiomis pasikartojančiomis teisėkūros iniciatyvomis toliau mažinamas teisinis nuspėjamumas, o tai gali turėti neigiamos įtakos investuotojų požiūriui;

- (11) Rumunijoje labai paplitęs mokesčių slėpimas, dėl jo nukenčia mokestinės pajamos ir mokesčių sistemos teisingumas, iškreipiama ekonomika. Šalis padarė nedidelę jai skirtos rekomendacijos gerinti mokestinių prievolių vykdymą ir mokesčių surinkimą pažangą. 2016 m. iš dalies pakeistos registravimosi PVM mokėtojais ir PVM grąžinimo procedūros, nacionaliniu mastu diegiami elektroniniai kasos aparatai, kurie sujungti su mokesčių administratoriaus sistema. Nuo 2017 m. tam tikriems sektoriams, kaip antai viešbučių, maitinimo paslaugų ir kitos susijusios pramonės šakos, taikoma speciali sistema, pagal kurią mokesčiai nustatomi neatsižvelgiant į pajamų grupę. Be to, siekiant atgrasyti nuo mokesčių vengimo, nustatyta ir apribojimų savarankiškai dirbantiems asmenims bei šeimos įmonėms. 2016 m. pastebėta, kad geriau laikomasi su mokesčių deklaracijomis ir mokėjimu susijusių reikalavimų, tačiau jungtiniais mokesčių ir darbo patikrinimais bei auditais nepasiekta geresnių rezultatų. Be to, labai mažoms įmonėms pagal joms taikomą mokesčių sistemą galiojanti apyvartos riba buvo smarkiai padidinta, o tarifas sumažintas, todėl susiklostė tokia padėtis, kad mokestinės prievolės gali būti vykdomos, tačiau biudžetas iš to negauna pajamų. Įmonių apmokestinimas taikant skirstymo pagal sektorių ir kategorijas metodus kelia pavojų, kad įmonėms ir mokesčių administratoriui teks papildoma administracinė našta, ir tais metodais nėra prisidedama prie geresnio mokesčių surinkimo;
- (12) namų ūkių disponuojamųjų pajamų pasiskirstymas (skaičiuojant pagal namų ūkio dydį) Rumunijoje yra itin nevienodas ir mažina šalies potencialą užtikrinti tvarų integracinį augimą. 20 % turtingiausių gyventojų pajamos yra daugiau kaip aštuonis kartus didesnės už 20 % skurdžiausių gyventojų pajamas. Šis santykis yra daug didesnis už Sąjungos vidurkį. Nelygybę daugeliu atvejų lemia nevienodos galimybės naudotis sveikatos priežiūros sistema, gauti išsilavinimą, gauti paslaugas ir patekti į darbo rinką. Be to, pajamų skirtumas prieš mokesčius bei socialinius pervedimus ir po jų yra vienas iš mažiausių Sąjungoje. Socialinis bazinis indeksas, kuriuo grindžiamos pagrindinės socialinės išmokos, nebuvo atnaujintas nuo pat įvedimo 2008 m. Tebėra plačiai paplitęs nedeklaruojamas darbas, įskaitant vokeliuose mokamą darbo užmokestį, kuris toliau neigiamai veikia mokestines pajamas, iškreipia ekonomiką, mažina mokesčių ir išmokų sistemos teisingumą ir veiksmingumą. Įgyvendinant bandomąjį projektą, buvo organizuojami jungtiniai nacionaliniai Mokesčių administracijos ir darbo inspekcijų patikrinimai, tačiau jie kol kas neturėjo sisteminio poveikio. Sektoriams, kuriuose yra didžiausia mokesčių slėpimo rizika, neskiriama pakankamai išteklių, per mažai dėmesio skiriama vokeliuose mokamo darbo užmokesčio problemai ir dažniausiai imamasi prievartinių, o ne prevencinių priemonių;

- (13) 2016 m. darbo rinkos rezultatai pagerėjo – nedarbo lygis pasiekė žemą prieškrizinį lygį. Darbo jėgos apimtis toliau mažėja dėl visuomenės senėjimo ir tebesitęsiančios aktyvios emigracijos. Nedarbo lygis yra žemas, tačiau neaktyvumo rodikliai yra vieni didžiausių Sąjungoje. Jaunimo, moterų, žemos kvalifikacijos asmenų, neįgaliųjų ir ypač romų užimtumo bei dalyvavimo darbo rinkoje rodikliai gerokai atsilieka nuo Sąjungos vidurkio. Tebėra labai daug nedirbančių, nesimokančių ar mokymuose nedalyvaujančių jaunuolių;
- (14) skurdo ar socialinės atskirties rizika, nors ir mažėja, toliau išlieka labai didelė, ypač tai pasakytina apie šeimas su vaikais, neįgaliuosius, romus ir kaimo gyventojus. 2016 m. priimtas išsamus kovos su skurdu dokumentų rinkinys siekiant politiką perorientuoti taip, kad ja būtų skatinama teikti konkrečioms gyventojų grupėms skirtas paslaugas. Numatoma įgyvendinti bandomąjį projektą, kurio metu marginalizuotose bendruomenėse būtų diegiamos integruotos paslaugos. Dėl integruotų paslaugų diegimo nacionaliniu mastu labai išaugtų tokių paslaugų teikimo lygis, kuris šiuo metu yra žemas. Reaguojant į vieną po kitos sekusias šaliai skirtas rekomendacijas, priimtas Įstatymas dėl minimalių įtraukties pajamų; jis turi įsigalioti 2018 m. Nustačius minimalias įtraukties pajamas būtų didinamas socialinės paramos adekvatumas ir aprėptis. Pasyvi parama derinama su privalomomis aktyviomis darbo rinkos priemonėmis ir patikrinimais. Šių priemonių galimybės suaktyvinti dalyvavimą darbo rinkoje visgi yra ribotos, nors siekiama, kad iki 2021 m. aktyvios darbo rinkos politikos priemonės pasiektų 25 % paramos gavėjų;
- (15) reformuojant nacionalinę užimtumo agentūrą stiprinama aktyvumo skatinimo politika. Įgyvendinus reformas bus pradėta teikti darbo ieškančių asmenų ir darbuotojų poreikiams pritaikyta parama ir integruotos paslaugos. Gerinamas nedirbančių, nesimokančių ar mokymuose nedalyvaujančių jaunuolių informavimas ir jiems skirtos paslaugos. Tačiau labiausiai nuo darbo rinkos nutolusioms grupėms skirta aktyvumo skatinimo veikla tebėra ribota, o neseniai pasiūlytos aktyvumo skatinimo priemonės nebėra orientuotos į tas konkrečias grupes. Šių priemonių apimtis ir sąsaja su socialinėmis paslaugomis yra nepakankama, kad būtų galima iš esmės pagerinti minėtoms grupėms priklausančios darbo jėgos dalyvavimą;
- (16) pensijų adekvatumas ir skurdo senatvėje rizika labai susiję su lyčių aspektu, kadangi visi veiksniai yra vienodi, o skiriasi tai, kad moterys į pensiją išeina jaunesnio amžiaus ir todėl gauna mažesnes pensijų išmokas. Rumunija yra viena iš nedaugelio valstybių narių, kuriose nenumatyta moterų ir vyrų pensinio amžiaus konvergencija. Vyrų ir moterų pensinio amžiaus suvienodinimo įstatymas parlamentui pateiktas 2013 m. Kol kas jį patvirtino tik senatas;

- (17) atsižvelgiant į našumo raidą, ypatingą dėmesį Rumunijoje reikėtų skirti pajamų konvergencijai ir šalies konkurencingumo padėčiai, viešojo ir privačiojo sektorių darbo užmokesčio didinimui. Viešojo sektoriaus darbo užmokesčio didinimas gali turėti šalutinį poveikį privačiajam sektoriui ir turėti įtakos Rumunijos konkurencingumui. Nors minimalusis darbo užmokestis Rumunijoje vis dar yra vienas mažiausių Sąjungoje, pastaraisiais metais jis labai padidėjo. Dėl *ad hoc* minimaliojo darbo užmokesčio padidėjimo labai išaugo minimalųjį darbo užmokestį gaunančių darbuotojų skaičius, dėl to darbo užmokesčio spektro apačioje šiuo metu patiriamas didelis spaudimas. Siekiant įgyvendinti šaliai skirtą rekomendaciją, 2016 m. pradžioje įsteigta trišalė darbo grupė, kurios paskirtis – sukurti minimaliojo darbo užmokesčio nustatymo pagal objektyvius ekonominius, darbo rinkos ir socialinius kriterijus mechanizmą; deja, šios grupės darbas labai vėluoja ir turi būti atitinkamai paspartintas. Socialinio dialogo sričiai būdinga tai, kad vis dar trūksta sektorių lygmens kolektyvinių derybų, o reformų veiksmingumas nukenčia dėl institucijų veiklos trūkumų;

(18) geram, stabiliam darbui susirasti ir sėkmingam dalyvavimui ekonominiame ir socialiniame gyvenime būtini pakankami pagrindiniai gebėjimai. Remiantis tarptautiniais tyrimais matyti, kad Rumunijos paauglių pagrindiniai gebėjimai turi daug spragų. Aukšti mokyklos nebaigimo rodikliai, mažas aukštąjį išsilavinimą įgyjančių asmenų skaičius, didelis emigracijos mastas – visi šie veiksniai lemia kvalifikuotos darbo jėgos trūkumą. Kaimo vietovių gyventojai, o ypač romų vaikai, turi mažai galimybių naudotis kokybiška bendrojo švietimo sistema. Romų vaikai pasižymi prastesniais mokymosi rezultatais dėl to, kad į kaimo vietovėse esančias mokyklas ir mokyklas, kurias daugiausia lanko romų vaikai, sudėtinga pritraukti gerų mokytojų, taip pat dėl segregacijos ir dažnai pasitaikančio diskriminacinio požiūrio. Reaguodama į pakartotines jai skirtas rekomendacijas, Rumunija priėmė ir pradėjo įgyvendinti mokyklos nebaigusiu asmenų skaičiaus mažinimo strategiją. Tarp priemonių, kurių imtasi pastaruoju metu, galima paminėti integruotas intervencijas, bandomąjį projektą tiekti karštą maistą, geresnį važinėjimo išlaidų atlyginimą ir socialinius talonus, kurių paskirtis – skatinti vaikų iš neturtingų šeimų ikimokyklinį ugdymą. 2017 m. rudenį numatoma imtis projektais grindžiamų priemonių, kurioms būtų skiriamas Sąjungos finansavimas ir kurios padėtų gerinti mokymo kokybę nepalankioje padėtyje esančiose mokyklose, taip pat modernizuojama mokymo programa (šis procesas dar nebaigtas). Buvo patobulinti kovos su segregacija teisės aktai, be kita ko, padidinti mokyklų inspekcijų įgaliojimai šioje srityje. Tačiau stebėsenos metodika dar neparengta. Siekiant nuolatinės pažangos kovojant su socialine ir ekonomine nelygybe švietimo srityje, būtini tolesni veiksmai. Jaunimo garantijų iniciatyva mokyklos nebaigusius asmenis kol kas pasiekė tik iš dalies, o antros galimybės programos neparengtos. Profesinio rengimo ir mokymo sistema nepakankamai pritaikyta darbo rinkos poreikiams ir labai mažai asmenų dalyvauja suaugusiųjų mokymosi procese;

- (19) Rumunijos gyventojų sveikatos rodikliai yra prasti. Galimybes gauti kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas, ypač nedideles pajamas gaunantiems asmenims ir kaimo gyventojams, mažina sveikatos priežiūros specialistų trūkumas, nepakankamas ligoninių finansavimas ir pernelyg didelis kliovimasis jomis, taip pat korupcija. Korupcija susijusi ne tik su neoficialiu atlygiu medicinos specialistams, bet ir su ligoninėse vykdomais viešaisiais pirkimais, sukčiavimu draudimo srityje, kyšininkavimu siekiant gauti pažymą, suteikiančią teisę gauti išmokas. Siekdama įgyvendinti jai skirtą rekomendaciją ir atsižvelgdama į 2014–2020 m. Sąjungos finansavimo laikotarpio *ex ante* sąlygas, Rumunija ėmėsi tam tikrų politikos veiksmų persiorientuoti nuo stacionarinės prie ambulatorinės priežiūros. Siekiant nustatyti būtiną infrastruktūrą ir paslaugas, parengti regioniniai sveikatos priežiūros planai, taip pat stebimas nacionalinės sveikatos strategijos įgyvendinimas. Remiantis 2016–2020 m. nacionaline kovos su korupcija strategija priimtas teisės aktas, kuriuo siekiama peržiūrėti grįžtamosios informacijos apie neoficialų atlygį sistemą, ir padidinti sveikatos priežiūros specialistų atlyginimai. Įgyvendinant kovos su korupcija strategiją, sveikatos priežiūros srityje taikomos visapusiškos priemonės, be kita ko, gerinama apskaita ir skatinamas skaidrus ligoninių vadovų įdarbinimo procesas. Tačiau kol kas pasiektas tik pradinis bendruomenės priežiūros, ambulatorinės priežiūros ir siuntimo pas specialistus sistemų tobulinimo etapas, tebėra plačiai paplitęs neoficialus atlygis, vis dar neužtikrintas ligoninių valdymo skaidrumas ir patvirtinimo tebelaukia nacionalinė sveikatos priežiūros srities darbuotojų strategija;
- (20) Rumunijos administraciniais ir politikos formavimo gebėjimams kenkia neskaidrumas, o sprendimų priėmimo gebėjimams – biurokratinės administracinės procedūros, menkas rėmimasis kokybės kriterijais, prastas sektorių politikos tarpusavio koordinavimas ir paplitusi korupcija. Viešojo administravimo reformos įgyvendinimo pažanga yra nedidelė. Organizacinės struktūros tebėra nestabilios, o tai daro poveikį viešojo administravimo savarankiškumui ir veiksmingumui. 2016 m. pradėtos įgyvendinti valstybės tarnybos strategijos, tačiau kai kurie pagrindiniai tų strategijų tikslai, visų pirma susiję su objektyviais darbuotojų įdarbinimo kriterijais, vertinimu ir skatinimu už gerus darbo rezultatus, vis dar neįtraukti į teisės aktų sistemą. Pasiūlyta tam tikru mastu suderinti darbo užmokesčio lygį, tačiau nesama jokio aiškaus darbo rezultatų ir atlygio ryšio centriniu ir vietos lygmeniu. Būtina toliau didinti Valstybės tarnautojų agentūros gebėjimus ir autoritetą. Kai kurios 2016 m. pradėtos įgyvendinti politikos formavimo skaidrumo priemonės atšaukiamos. Administracinėje praktikoje nėra įtvirtinti strateginio planavimo ir reguliavimo poveikio vertinimo principai;

- (21) viena pagrindinių Rumunijos ekonominės plėtros kliūčių – kokybinė ir kiekybinė prasme nepakankamai išvystyta transporto infrastruktūra. Siekdama pašalinti su tuo susijusius trūkumus ir reaguodama į jai skirtą rekomendaciją, 2016 m. rudenį Rumunija patvirtino generalinį transporto planą. Iš institucijos, atsakingos už infrastruktūros administravimą, buvo perimtas infrastruktūros investicijų valdymas, siekiant paspartinti investicijas į kelių infrastruktūrą. 2016 m. įsteigta įstaiga, kurios paskirtis – reformuoti geležinkelio sistemą, kad ji pradėtų veikti ne vėliau kaip 2017 m. viduryje;
- (22) pastaruoju metu Rumunijos investicijų rodikliai buvo vieni didžiausių Sąjungoje. Tačiau 2016 m. viešųjų investicijų sumažėjo, be kita ko, dėl menko Sąjungos lėšų panaudojimo. Siekdama išnaudoti savo vystymosi potencialą, Rumunija turi užtikrinti, kad tokiuose svarbiuose sektoriuose, kaip antai transporto ar ypač atliekų, būtų aktyviai ir veiksmingai naudojamas Sąjungos finansavimas. Viešųjų investicijų kokybei kenkia, be kitų veiksnių, valdymo trūkumai ir prioritetų kaita. Įgyvendinant šaliai skirtą rekomendaciją padaryta nedidelė pažanga tobulinant viešųjų investicijų srities projektų pirmenybės nustatymo ir rengimo procesus. Pagal 2016 m. rugpjūtį įsigaliojusią tvarką reikalaujama, kad rengdamos savo išlaidų planus ministerijos apsvaistytų investicijų prioritetus, tačiau nesiimta jokių kitų veiksmų, kad būtų stiprinamas Finansų ministerijos vaidmuo investicijų pirmenybės nustatymo procese ir geriau koordinuojama viešųjų investicijų projektų rengimo veikla ministerijose. Patvirtinimo tebelaukia nacionalinis atliekų tvarkymo planas ir atliekų prevencijos programa, kuriuos buvo numatyta patvirtinti 2016 m. pabaigoje. Be to, būtina parengti valdymo ir reguliavimo vykdymo užtikrinimo planus, kad nacionalinės ir Sąjungos lėšų būtų nukreipiamos siekti tikslo atitikti Sąjungos lygio aplinkosaugos standartus;

- (23) Rumunijai labai svarbi veiksminga viešųjų pirkimų sistema, kad šalis galėtų įgyvendinti strateginius uždavinius ir spręsti pagrindinius politikos klausimus, be kita ko, užtikrinti veiksmingas viešąsias išlaidas, modernizuoti viešąjį administravimą, kovoti su korupcija, skatinti inovacijas, taip pat tvarų ir integracinį augimą. Veiksminga viešųjų pirkimų sistema svarbi ir tuo, kad skatina piliečių pasitikėjimą valdžios institucijomis ir demokratija. Pastaruoju metu Rumunija pradėjo įgyvendinti viešųjų pirkimų strategiją ir veiksmų planą. Po to, kai 2016 m. gegužės mėn. įsigaliojo Viešųjų pirkimų įstatymas, 2016 m. birželio mėn. buvo priimti įgyvendinimo teisės aktai dėl viešųjų pirkimų ir pirkimų komunalinių paslaugų sektoriuose, 2016 m. pabaigoje buvo priimti antrinės teisės aktai dėl koncesijos sutarčių, o nacionalinėje viešųjų pirkimų darbotvarkėje numatyti korupcijos prevencijos ir kontrolės veiksmai. Tačiau patvirtinimo dar laukia keletas itin svarbių toje strategijoje numatytų priemonių, kaip antai sugriežtinta kontrolė ir kitos kovai su korupcija skirtos priemonės, visiškai e. pirkimų sistemos įdiegimas ir viešųjų pirkimų pareigūnų mokymas;
- (24) daugiau kaip 45 % Rumunijos gyventojų gyvena kaimo vietovėse, kurios užimtumo ir švietimo, galimybių naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, taip pat materialinės gerovės požiūriu smarkiai atsilieka nuo miesto. Įgyvendindama jai skirtą rekomendaciją suteikti daugiau galimybių naudotis integruotomis viešosiomis paslaugomis, plėsti bazinę infrastruktūrą ir skatinti ekonomikos įvairinimą, visų pirma kaimo vietovėse, Rumunija 2016 m. patvirtino išsamų kaimo plėtros priemonių rinkinį: šios priemonės yra susijusios su mažų ūkių modernizavimu, ne žemės ūkio veiklą vykdančių MVĮ rėmimu, investicijomis į infrastruktūrą, įskaitant socialines paslaugas ir švietimą, ir užimtumo formalizavimu. Ar šios priemonės duos ilgalaikių rezultatų, priklausys nuo gebėjimo vykdyti plataus masto bandomuosius veiksmus ir veiksmingai nukreipti bei panaudoti gaunamą Sąjungos finansavimą;

- (25) reikšmingas vaidmuo ekonomikoje, ypač svarbiausiuose infrastruktūros sektoriuose, tenka valstybės valdomoms įmonėms (VVI). VVI valdymo trūkumai lemia mažesnę, palyginti su konkurentų iš privačiojo sektoriaus, pelningumą ir neigiamą poveikį viešiesiems finansams. Įgyvendindama jai skirtą rekomendaciją, Rumunija padarė didelę VVI bendrojo valdymo tobulinimo pažangą. 2016 m. rudenį buvo skubiai priimti įgyvendinamieji teisės aktai, kuriais remiami pagrindiniai VVI bendrojo valdymo teisės aktai. Teisės aktų sistema grindžiama gera tarptautine praktika, pagal kurią valdybos nariai ir VVI vadovai skiriami laikantis skaidrumo principų, be to, pagal šią sistemą Finansų ministerijai suteikiami konkretūs stebėjimo ir vykdymo užtikrinimo įgaliojimai. Taip pat imtasi priemonių vietos valdžios institucijų informuotumui apie naujas taisykles didinti, o informacija apie VVI biudžetą tapo vieša. Tačiau vėluojama paskirti profesionalius vadovus ir dėl to kyla susirūpinimas dėl tolesnio priemonių įgyvendinimo;
- (26) Rumunijos konkurencingumą mažina su sąnaudomis nesusijusio konkurencingumo trūkumai ir struktūrinės perėjimo prie didesnės pridėtinės vertės ekonomikos kliūtys, tarp kurių paminėtinos sudėtingos administracinės procedūros. 2016 m. įgyvendindama jai skirtą rekomendaciją, Rumunija priėmė keletą teisės aktų, kuriais siekiama supaprastinti administracines procedūras (kad ir nedaugelį jų) ir suteikti galimybę piliečiams bei viešojo administravimo institucijoms lengviau palaikyti ryšius;
- (27) korupcija vis dar apėmusi visus lygmenis ir tebėra kliūtis verslui. Rumunija padarė didelę teismų sistemos reformos įgyvendinimo ir kovos su aukšto lygio korupcija pažangą. Tačiau šiose srityse dar reikia nuveikti svarbių darbų, kad reformos būtų tvarios ir turėtų negrįžtamą poveikį. Tam tikros pažangos, ypač vietos valdžios lygmeniu, padaryta toliau plėtojant priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią korupcijai ir su ja kovoti, tačiau dar reikia išspręsti svarbias problemas, kurių kyla įgyvendinant 2016 m. patvirtintą nacionalinę kovos su korupcija strategiją. Būtina dėti pastangas, kad Rumunijos viešajame gyvenime būtų laikomasi teismų nepriklausomumo principo, būtų užbaigtos baudžiamojo proceso ir civilinio proceso kodeksų reformos, taip pat būtų užtikrinamas veiksmingas teismo sprendimų vykdymas. Pagal bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą Rumunija gauna rekomendacijas dėl teismų reformos ir kovos su korupcija. Todėl šios sritys neįtrauktos į Rumunijai skirtas rekomendacijas;

- (28) atsižvelgdama į 2017 m. Europos semestrą, Komisija atliko išsamią Rumunijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2017 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2017 m. konvergencijos programą, 2017 m. nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Rumunija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Rumunijos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi Sąjungos taisyklių ir gairių, nes bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą būtina stiprinti Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;
- (29) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2017 m. konvergencijos programą, o jos nuomonė⁷ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Rumunijai 2017 ir 2018 m. imtis šių veiksmų:

1. Užtikrinti, kad 2017 m. būtų laikomasi ... m. ... d. [*dok. ST 9999/2017 priėmimo data*] Tarybos rekomendacijos dėl didelio pastebėto nukrypimo nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo, ištaisymo. 2018 m. toliau dėti dideles fiskalines pastangas pagal Stabilumo ir augimo pakto prevencinės dalies reikalavimus. Užtikrinti visapusišką fiskalinės sistemos taikymą. Gerinti mokestinių prievolių vykdymą ir mokesčių surinkimą. Kovoti su nedeklaruojamu darbu, be kita ko, užtikrinti, kad būtų sistemingai atliekami integruoti patikrinimai.
2. Tobulinti labiausiai nuo darbo rinkos nutolusioms grupėms skirtą tikslinę aktyvumo skatinimo veiklą ir integruotas viešąsias paslaugas. Priimti teisės aktą dėl vyrų ir moterų pensinio amžiaus suvienodinimo. Konsultuojantis su socialiniais partneriais, nustatyti skaidrų minimaliojo darbo užmokesčio nustatymo mechanizmą. Sudaryti geresnes galimybes naudotis kokybiška bendrojo švietimo sistema, ypač romams ir kaimo vietovėse gyvenantiems vaikams. Sveikatos priežiūros sritį perorientuoti į ambulatorinę priežiūrą ir pažaboti neoficialų atlygį.

⁷ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.

3. Remiantis objektyviais kriterijais priimti teisės aktą siekiant užtikrinti, kad valstybės tarnyba būtų profesionali ir nepriklausoma. Tobulinti viešųjų investicijų srities projektų pirmenybės nustatymo ir rengimo procesus. Užtikrinti, kad nacionalinės viešųjų pirkimų strategijos įgyvendinimas vyktų laiku, būtų visapusiškas ir tvarus.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas
